การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

Management of Learning Resources Based on the Principles of Sappayadhamma of Teachers and Educational Personnel at Opportunityexpansion School under the Office of the Roi Et Primary Educational Service Area 2

ชวัลรัตน์ นรชาญ

Chawanrut Norachan

สุรินทร์ นำนาผล

Surin Namnaphon

ทองดี ศรีตระการ

Thongdee Sritrakarn

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Roi Et Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail:koychawanrut23@gmail.com

(**Received**: February **23**, 2026/ **Revisec**: April **23**, 2026/ **Accepted**: April 30,2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 2) ศึกษาวิธีการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และ 3) เสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนขยายโอกาส การวิจัยเป็นแบบผสานวิธี ใช้วิธีการเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 309 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ ใช้แบบประเมินจากครูและบุคลากรของโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้และด้านศาสนา จำนวน 9 รูป/คน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า :

ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้มาจากประชากรทั้งหมดโดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จำนวน 309 คน จากประชากรทั้งหมด 1,580 คน จาก 96 โรงเรียน 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน

ขยายโอกาสอยู่ในระดับที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานด้านนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสื่อนวัตกรรม การจัดแหล่งเรียนรู้ 2) วิธีการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมประกอบด้วย การวัดผลและประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การออกแบบและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมโดยอาศัยการมีส่วนร่วมและการออกแบบสื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน 3) แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมที่เสนอ ได้แก่ การวัดผลและประเมินผลแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหาร; โรงเรียนขยายโอกาส; สัปปายธรรม

Abstract

This research aimed to 1) study the state of learning resource management by teachers and educational personnel in extended opportunity schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2, 2) study the methods of learning resource management based on the Sappaya Dhamma principles by teachers and educational personnel in extended opportunity schools under the Office of Roi Et Primary Educational Service Area 2, and 3) propose guidelines for learning resource management based on the Sappaya Dhamma principles that are appropriate for the context of extended opportunity schools. The research employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative methods. The quantitative sample consisted of 309 teachers and educational personnel. Data was collected using questionnaires and analyzed using mean and standard deviation. In addition, an evaluation form from 30 teachers and personnel from extended opportunity schools was used to analyze development needs. The qualitative research collected data through interviews with 9 experts in learning resource management and religion, and analyzed using content analysis.

The research findings showed :

The teachers and educational personnel from schools providing expanded educational opportunities under the Office of the Roi Et Primary Educational Service Area 2 were selected from the entire population using simple random sampling. The sample size was determined using the Krejcie & Morgan table, resulting in a sample size of 309 people out of a total population of 1,580 people from 96 schools.1) The state of learning resource management in schools providing expanded educational opportunities reflects the operation of educational supervision, curriculum development, innovative media development, and learning resource organization. 2) The learning resource management methods based on the Sappaya Dhamma principles include continuous measurement and evaluation of learning resources, designing and improving learning resources to promote creative learning, and developing innovative media through participation and designing media that is relevant to the present era. 3) The proposed guidelines for learning resource management based on the

Sappaya Dhamma principles include systematic measurement and evaluation of learning resources to reflect the quality of educational management and can be used to a great extent.

Keywords: : Learning Resource Management; Opportunity Expansion Schools; Sappayadhamm

1. บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถมีคุณภาพมีโอกาสได้พัฒนาตนเองสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของชาติโดยกำหนดเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนในส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษามาตรา 49 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เริ่มโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งแรกเพื่อเสนอสื่อสนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ห่างไกลในชนบทการเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ และเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ตลอดจนการใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับ สภาพทางสังคมเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้ความรัก และต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เริ่มโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งแรกเพื่อเสนอสื่อสนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ห่างไกลในชนบทการเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพและเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ตลอดจนการใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับ สภาพทางสังคมเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้ความรักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตเพราะเป็นการจัด เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้นเพื่อให้ทันกับการปรับตัวต่อ สภาวการณ์เปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีผลต่อการ ดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วประเทศโดยการเปิดขยายชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อม และอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา และให้การสนับสนุนทางด้าน งบประมาณโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศที่มีความพร้อม และอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปัจจุบันได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายไปตามต่างจังหวัดต่างๆนับว่าการดำเนินงานผ่านไปได้ด้วยดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้มีการเน้นให้สถานศึกษาส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม และการบริหารแหล่งเรียนรู้ในบางโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักสัปปายธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดของพระพุทธศาสนาที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ทั้งด้านสถานที่ อาหาร บุคคล และธรรมะ มาใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยังไม่ได้รับความสนใจหรือเข้าใจอย่างถ่องแท้ในทางปฏิบัติโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีทั้งหมด 96 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2568)

กล่าวโดยสรุป จากสภาพความเป็นมา และความสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู บุคลากร และทรัพยากรทางการศึกษาตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ยังไม่เต็มศักยภาพซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาวิธีการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดจากกลุ่มตัวอย่าง ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 309 คน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 1) ครู จำนวน 1,050 2) พนักงานราชการ จำนวน 329 คน 3) ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 201 คน รวมเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,580 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้มาจากประชากรทั้งหมดจำนวน 1,580 คน โดย

กำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 309 คน จาก 96 โรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี วารสาร ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาของแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลของแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมของแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านนิเทศการศึกษาของแหล่งเรียนรู้

3.3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยอย่างเป็นการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยมุ่งให้เครื่องมือมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษาอย่างแท้จริง โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 2) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่า IOC พบว่า ได้ค่า 0.8 – 1.00 3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.4.1 วิเคราะห์แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งในโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.4.2 วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแปรผลค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 5 ระดับ และกำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2		n = 309 คน ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของแหล่งเรียนรู้	4.45	0.90	มาก	2
2.	ด้านการพัฒนาของแหล่งเรียนรู้	4.41	0.79	มาก	4
3.	ด้านการวัดผลของแหล่งเรียนรู้	4.27	0.93	มาก	5
4.	ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมของแหล่งเรียนรู้	4.45	0.88	มาก	3
5.	ด้านนิเทศการศึกษาของแหล่งเรียนรู้	4.60	0.72	มากที่สุด	1
โดยภาพรวม		4.44	0.49	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน และ อยู่ในระดับมากจำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านนิเทศการศึกษาของแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 ลำดับที่ 2 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 ลำดับที่ 3 คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมของแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 ลำดับที่ 4 คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 และ ลำดับที่ 5 คือ ด้านการวัดผลของแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93

4.2 วิธีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ทั้ง 5 ด้านได้อย่างชัดเจน 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาของแหล่งเรียนรู้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลของแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมของแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านนิเทศการศึกษาของแหล่งเรียนรู้ บนฐานสัปปายธรรมเพื่อให้เนื้อหาเหมาะสมและกิจกรรมไม่ตึงเครียด พร้อมจัดพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเข้าถึง ปลอดภัย และมีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้อย่างราบรื่น ควบคู่กับการวัดผลที่ใช้วิธีประเมินหลากหลายและเป็นธรรมภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาสื่อนวัตกรรมต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความเข้าใจง่าย และการใช้ในกิจกรรมที่หลากหลาย และการนิเทศการศึกษาต้องเป็นแบบกัลยาณมิตร ให้ข้อเสนอแนะตามหลักวิชาการในบรรยากาศที่ไม่กดดันเพื่อยกระดับคุณภาพแหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืน

4.3 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยได้นำแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ไปประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้เข้าร่วมในการประเมินรูปแบบแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 9 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) สรุปผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับมาก

5. อภิปรายผล

5.1 สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการจัดการที่เป็นระบบและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านสภาพแวดล้อม การวางแผน การใช้สื่อ และการพัฒนาบุคลากร อันส่งผลให้แหล่งเรียนรู้มีคุณภาพและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ อัษราวุฒิ จันทะแสง เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมากสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่เป็นระบบและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดสภาพแวดล้อม การวางแผน การใช้สื่อ และการพัฒนาบุคลากร ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้มีคุณภาพและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม (อัษราวุฒิ จันทะแสง, 45-58, 2563)

5.2 วิธีการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยมีการประชุมวางแผนและทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างวัด บ้าน และโรงเรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักสัปปายธรรมทั้ง 7 ประการ ได้แก่ (อาวาสวิหาร ปกิณณกสัปปาย) (โภชนภูษสัปปาย) (ธัมมสัปปาย) (ปุคคลสัปปาย) ซึ่งร่วมกันส่งเสริมให้แหล่งเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอ่างทอง โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้สระท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับหลักสัปปายธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เอื้อต่อการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ ได้แก่ อาวาสสัปปาย (สถานที่เหมาะสม) โคจรสัปปาย (แหล่งชุมชนเหมาะสม) ภัสสสัปปาย (การติดต่อสัมพันธ์ที่เหมาะสม) โภชนสัปปาย (อาหารเหมาะสม) อุตุสัปปาย (สภาพแวดล้อมทางกายภาพเหมาะสม) อิริยาปถสัปปาย (การดำเนินชีวิตเหมาะสม) และธัมมสัปปาย (เนื้อหาความรู้เหมาะสม) ซึ่งล้วนส่งเสริมให้แหล่งเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

5.3 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งด้านสถานที่ อาหาร บุคลากร และบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดความร่มรื่น ปลอดภัย และเหมาะสมต่อพัฒนาการผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์วินิตย์ ถิรจิตฺ

โต (การะเกตุ) เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรม 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมากชี้ว่าการจัดการด้านแสงสว่าง อาคารเรียน การจัดอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ การส่งเสริมสวัสดิการ และการสร้างกำลังใจแก่ผู้เรียน ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของสัปปายธรรม ผลการวิจัยดังกล่าวยังยืนยันว่าการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมช่วยสร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาโดยรวม ดังนั้นโรงเรียนขยายโอกาสจึงควรประยุกต์แนวทางดังกล่าวเพื่อยกระดับคุณภาพแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน (พระสมุห์วินิตย์ ถิรจิตฺโต การะเกตุ, 49,2559)

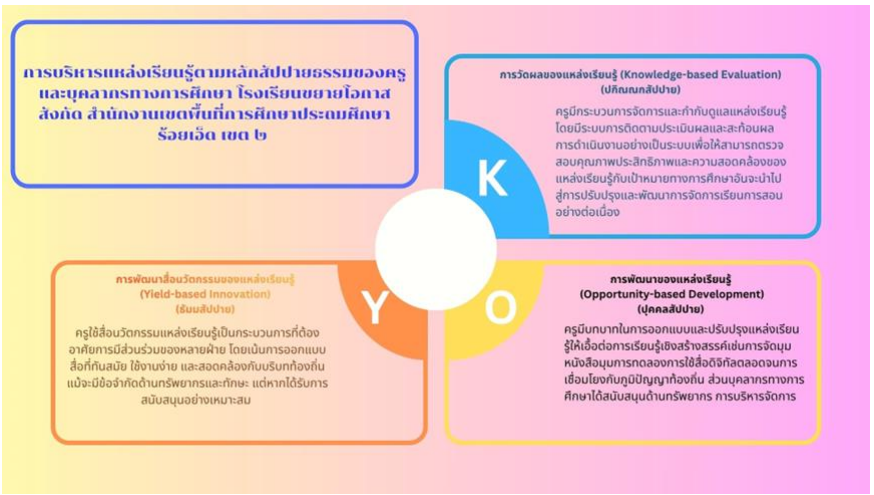
6. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ว่า

1. K: การวัดผลของแหล่งเรียนรู้ (Knowledge-based Evaluation) หมายถึง การวัดผลแหล่งเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการประเมินเชิงองค์รวม ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรม โดยใช้สภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อจิตใจผู้เรียน เพื่อสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่แท้จริง

2. O: การพัฒนาของแหล่งเรียนรู้ (Opportunity-based Development) หมายถึง การพัฒนาของแหล่งเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร ที่มีจิตสำนึกแห่งความเอื้อเฟื้อและการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศที่สงบและเกื้อกูลต่อการเรียนรู้

3. Y: การพัฒนาสื่อนวัตกรรมของแหล่งเรียนรู้ (Yield-based Innovation) หมายถึง การพัฒนาสื่อนวัตกรรมควรเน้นความเรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง สอดคล้องกับหลักธรรม และเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตจริง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์แห่งปัญญาและความสงบในกระบวนการเรียนรู้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย KOY MODEL

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การวัดผลของแหล่งเรียนรู้ เป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในระดับสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด โดยให้ความสำคัญกับการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าสถานศึกษาได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นควรกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทั้งด้านคุณภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรตลอดจนประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร นอกจากนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีบทบาทในการติดตาม กำกับและรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ต่อสาธารณะ เพื่อสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบทางวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนมากขึ้น

2) การพัฒนาของแหล่งเรียนรู้ เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรได้รับการยกระดับเป็นนโยบายด้านการศึกษาในเชิงรุก เพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ซึ่งผู้เรียนต้องการทั้งทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการใช้เทคโนโลยี และการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จริง กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ดิจิทัล ห้องปฏิบัติการ ไปจนถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น พิพิธภัณฑ์ ชุมชนท้องถิ่น และศูนย์การเรียนรู้ในสังคม นอกจากนี้ ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการบูรณาการแหล่งเรียนรู้เข้ากับการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Problem-based Learning เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงได้

3) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมของแหล่งเรียนรู้ เป็นการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ควรได้รับการกำหนดเป็นนโยบายหลักด้านการศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากสื่อและนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและขยายโอกาสการเรียนรู้ของผู้เรียน การกำหนดนโยบายควรมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการผลิตนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและบริบทของผู้เรียน รวมถึงควรมีระบบสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ เช่น สื่อดิจิทัล แอปพลิเคชัน หรือสื่อเสมือนจริงที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้อย่างมีความหมาย นอกจากนี้ หน่วยงานทางการศึกษาควรกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่นวัตกรรมสื่อในระดับเขตพื้นที่และระดับชาติ เพื่อให้เกิดการใช้สื่อนวัตกรรมที่มีคุณภาพอย่างแพร่หลายและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระยะยาว

7.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถานศึกษาควรนำผลวิจัย การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 “ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้มีการวัดผล” ควรจัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการวัดผลและการสอนที่หลากหลายและสร้างระบบการประเมินเพื่อติดตามและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2) สถานศึกษาควรนำผลการศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 “ด้านการศึกษามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้” การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในเชิงกายภาพ (Physical

Learning Resources) และเชิงดิจิทัล (Digital Learning Resources) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

3) สถานศึกษาควรนำผลการศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 “ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมแหล่งเรียนรู้” ครูควรนำข้อค้นพบไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานนวัตกรรมทางการศึกษากับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและแรงจูงใจในการเรียนรู้ แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ ที่ได้จากการนำแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ไปใช้ปฏิบัติจริง

2) ควรวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3) ควรวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบหรือวิธีการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาประถมศึกษาซึ่งจะได้แนวทางที่หลากหลายเพื่อเป็นคู่มือแนวปฏิบัติของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

พระสมุห์วินิตย์ ถิรจิตฺโต (การะเกตุ). การบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. *หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550”, ราชกิจจานุเบกษา, 124 สิงหาคม 2560.

เรณุมาศ ศรีสวัสดิ์. (2557). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สิริยุพา ศกุนตะเสถียร. (2545). บริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

_____ . (2542). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

อัษราวุฒิ จันทะแสง. (2557). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. *วารสารครุศาสตร์วิชาการ*, 5(1): 45-60.

อัษราวุฒิ จันทะแสง. (2557). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ภาษาอังกฤษ

Atsarawut Chanthasaeng. (2014). Learning Resource Management in Schools by Administrators in Educational Institutions under the Office of Secondary Educational Service Area 32. *Master's Thesis in Educational Administration*. Buriram Rajabhat University.

Atsarawut Chanthasaeng. (2014). Learning Resource Management in Schools by Administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 32. *Master's Thesis in Educational Administration.* Buriram Rajabhat University.

Chantaranee Sanguannam. (2002). *Theory and Practice in Educational Administration.* Bangkok: Bookpoint.

Ministry of Education. (2542). *National Education Act B.E. 2543 and amendments (No. 2) B.E. 2545.* Bangkok: Kurusapha Ladprao Printing House.

Phra Samuh Winya Thirachitto (Karaket). The Management of Learning Resources Based on the Four Principles of Sappaya (Conditions for Well-being) in Secondary Schools in Mueang District, Samut Prakan Province. *Master of Buddhist Studies in Buddhist Educational Administration.* Graduate School. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Renumas Srisawat. (2014). Learning Resource Management in Early Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations Ang Thong Province. *Master's Thesis in Education.* Thepsatri Rajabhat University.

Siriyupha Sakuntasathien. (2002). The Management of Learning Resource Utilization According to the National Education Act B.E. 2542 in Secondary Schools under the Department of General Education, Nakhon Pathom Province. *Master's Thesis in Educational Administration.* Graduate School: Nakhon Pathom Rajabhat University.

_____. (2000). The Management of Learning Resource Utilization According to the National Education Act in Secondary Schools under the Department of General Education, Nakhon Pathom Province. *Master's Thesis in Educational Administration.* Graduate School: Nakhon Pathom Rajabhat University.